

SZOCIÁLIS ÉS MUNKAÜGYI MINISZTERIUM

HÁZTARTÁSTAN

KÖZPONTI SZAKMAI PROGRAMMODUL

KÉSZSÉGFEJLESZTŐ SPECIÁLIS SZAKISKOLAI TANULÓK

SZAKMAI KÉPZÉSÉHEZ

AJÁNLÁS

2009

**Készült a
Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet munkacsoportjában,
gyógypedagógusok és speciális szakiskolai pedagógusok közreműködésével**

Jóváhagyási szám: 18246-7/2009. (10.16.)

1. A MODUL SZABÁLYOZÁSÁNAK JOGI HÁTTERE

A *Háztartástan* központi szakmai programmodul

- a közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény,
- a szakképzésről szóló többször módosított 1993. évi LXXVI. törvény,
- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény,
- az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló módosított 2003. évi CXXV. törvény,
- az Új Országos Fogyatékosügyi Programról szóló 10/2006. (II.16.) OGY határozat,

valamint

- a szakképzés megkezdésének és folytatásának feltételeiről, valamint a térségi integrált szakképző központ tanácsadó testületéről szóló 8/2006. (III.23.) OM rendelet,
- az iskolai rendszerű szakképzésben részt vevő tanulók juttatásairól szóló 4/2002. (II.26.) OM rendelet,
- a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló többször módosított 243/2003. (XII.17.) Kormány rendelet,
- a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V.20.) OM rendelet és a módosító 1/2006. (VI.29.) OKM rendelet,
- a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 2/2005. (III.1.) OM rendelet,
- a nevelési intézmények működéséről szóló többször módosított 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet,
- a közoktatási intézmények elhelyezésének és kialakításának építészeti-műszaki követelményeiről szóló 19/2002. (V.8.) OM rendelet, alapján készült.

1.1. A modul bevezetésének feltételei

Személyi feltételek

Az elméleti és gyakorlati képzést a hatályos közoktatási törvény 17.§, 30.§ és a 127.§-ában szabályozott feltételekkel rendelkező pedagógus, illetve más szakember végezheti.

A képzés eredményessége érdekében biztosítani szükséges a tanulók sérülés-specifikumból fakadó sajátos képzési igényeinek megfelelően a szakember-ellátottságot az alábbiak szerint:

A tanulók fejlesztéséhez, és a pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs, rehabilitációs feladatok ellátásához:

- adott fogyatékoság típusának megfelelő szakirányú képesítéssel rendelkező gyógypedagógiai tanár, gyógypedagógus.
- Javasolt a Ktv. 1.sz. mellékletének a „Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak iskolában és kollégiumban” szerinti egy fő pedagógiai asszisztens, vagy gyermek- és ifjúsági felügyelő alkalmazása.
- szakoktató

A szakoktató eredményes munkájának feltétele, hogy megfelelő szakmai felkészültség mellett rendelkezzen gyógypedagógiai alapismeretekkel, megfelelő speciális pedagógiai, módszerbeli felkészültséggel. (lehetőleg legyen gyakorlata az értelmileg akadályozott tanulók nevelése-oktatása terén).

A értelmileg akadályozott (középsúlyos értelmi fogyatékos) tanulók osztály és csoport létszámának kialakításában a hatályos közoktatási- és szakképzési törvény rendelkezése szerint:

- az osztálylétszám 6 – 10 fő
- a szakmai gyakorlati foglalkozáson a csoport létszáma max. 4 fő/oktató.

Értelmileg akadályozott tanulók esetében 3-4 fő oktatásához 1 tanár, valamint 1 pedagógiai munkát segítő (asszisztens) áll rendelkezésre ideális esetben.

Tárgyi feltételek

A **szakmai elmélet** oktatását a szakképző intézménynek kell ellátni, a következő feltételek megvalósulásával:

- **tan-, illetve szaktanterem** a közismereti tárgyak, valamint a komplex szakmai elméleti tantárgyak oktatásához.

A **szakmai gyakorlat** oktatásának feltétele:

- **tanműhely, tankönyha, szaktanterem** a szakképző intézményben.

Ennek hiányában a szakképző intézmény más intézményekkel, gazdálkodó szervezetekkel együttműködve – megállapodásban rögzített módon – gondoskodik a gyakorlati oktatás tanműhelyi feltételeiről.

- **külső munkahely** (pl. idősek otthona, szociális otthonok kiszolgáló részlegei) integrált munkaerő-piaci gyakorlathoz*

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs tanórai foglalkozások esetében a választott tantárgy illetve a foglalkozás jellegének megfelelő feltételek szükségesek.

A gyakorlati munkatevékenység az e célra kialakított gyakorlólhelyen (az iskola változatos helyszínein, tanműhelyben) illetve a képzési idő egy részében megfelelő személyi segítők biztosításával (pl. csoportos gyakorlat vagy egyéni Munkahelyi Gyakorlat program során) **a helyi lehetőségek alapján**, külső gyakorló helyen szervezhető. Az iskola keressen partnereket olyan területekről, ahol a takarítás, mosás, konyhai munkát eltérő körülmények között végezhető: pl. idősek otthona, egészségügyi intézmények, irodák stb.

A gyakorlati képzés helyszíne inkább az átlagos háztartásokhoz hasonlítson.

Szükséges eszközök, anyagok

A háztartástan tananyag elsajátításának feltétele a jól felszerelt gyakorlólhely. A felszereltséghez fontosak a jó minőségű eszközök, háztartási gépek megléte. A lehetőségekhez mérten legyen munkaeszköz minden tanuló részére. Ez elengedhetetlen a munkafolyamatok tanulásához, gyakorlásához, figyelemmel arra, hogy sok esetben szükséges speciális eszköz (pl. balkezeseknek) is.

Az eszközökön kívül szükséges a kellő mennyiségű és változatos alapanyagok, tisztítószeres és mosószeres megléte is. Ez lehet, hogy anyagi terhet jelenthet az intézmény számára, de ennek garantálása feltétele a modul megindításának. (Szülői és alapítványi, pályázati források bevonása is szükségesé válhat.)

A munkák során törekedjenek a környezetbarát szerek használatára.

Az oktatás során ismerjék meg a piacon lévő változatos, és a célnak megfelelő eszközöket, és szerezket, de nem kell a legdrágábbakat használni.

A változatosság oktatási célból szükségszerű, ugyanis a későbbi munkájuk során így kellő rugalmassággal tudnak majd alkalmazkodni a kapható és szükséges anyagokhoz.

Eszközigény:

- Tűzhely, sütővel, szagelszívó, mosogató, hűtőszekrény, mérleg, sütőlap, tepsi, gyúrotábla, sodrófa, kiszúró formák, tálak, tálkák, tányérok, szita, habverő (kézi-gépi), mixelő gépek, főző és sütő edények, mosogatószerek, konyharuhák, takarító eszközök, söprű, lapát, vödrök, portörölők, felmosók, porszívó, takarítógép, tisztítószeres, mosógép, vasaló, vasalódeszka, varrókészlet, varrógép, ruhatisztítók, cipőtisztítók, virágápoláshoz szükséges eszközök, cserepek, kaspók, kerti szerszámok.

Szemléltető eszközök:

- Szakkönyvek, tankönyvek, szaklapok, feladatlapok.

Audiovizuális eszközök:

- Projektor, digitális fényképezőgép, DVD lejátszó, DVD-k, CD-k, CD lejátszó.

Védőruha, munkaruha:

- A háztartási munkák során szükséges a megfelelő munka-, védőruha (kötény, köpeny, gumikesztyű, hőszigetelő védőkesztyűk, védősapka, kerti munkához)

munkásruha, csizma stb.) használata. Ezt a fiatalok tanulmányaik során megtanulják használni, és önállóan, a munkahelyi előírások szerint alkalmazni.

A gyakorlati oktatás dokumentálására ajánlott a Gyakorlati oktatási csoportnapló vezetése. (A.9033-72/A.B.C Tü. Nyomtatvány erre a célra van rendszerezítve)

A tanulók felvételének feltételei

A szakképzési évfolyamra az a sajátos nevelési igényű tanuló vehető fel, akit a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság jogerős szakvéleménye alapján értelmileg akadályozottak (középsúlyos értelmi fogyatékosok) intézményeibe utaltak és 16. életévüket betöltötték és egészségi állapotukban a képzéssel kapcsolatos egészségügyi kizáró tényező nem áll fenn.

Egészségügyi és munka-alkalmassági vizsgálat szükséges az élelmiszerekkel foglalkozó dolgozók számára előírtak szerint, (élelmiszerekkel, vegyszerekkel kapcsolatba kerülőknek feltétlenül szükséges a megelőző orvosi vizsgálat és alkalmasság), az esetleges allergén, pszichés stb. tünetek váratlan megjelenésének elkerülésére.

Több váratlan és kellemetlen meglepetés is elkerülhető az orvosi vizsgálatokkal, ahol esetleges allergia, magas vérnyomás, epilepszia illetve más egészségügyi probléma felderítése is megtörténhet, ami a későbbiekben életmódbeli és egyéb következményekkel is járhat.

2. A MODUL MEGNEVEZÉSE ÉS CÉLJA

2.1 A modul megnevezése

Háztartástan szakmai programmodul a készségfejlesztő speciális szakiskolai tanulók számára.

A modul célja, a célcsoport megnevezése

A háztartástan szakmai képzés célja, az értelmileg akadályozott (középsúlyos értelmi sérült) tanulók részére a háztartási tevékenységek, a házkörűli munka bemutatása, megtanítása, gyakorlása, az ehhez szükséges készségek elsajátítása és önálló – részben önálló alkalmazása.

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó gyengébb vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, felzárkóztatásra, az eszköztudás, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetés megtanulására, a szociális szféra akadályozottságából származó hátrányok csökkentésére irányul.

Az iskolai rendszerű képzés célja összességében a szakmai követelmények teljesítésén túl magában foglalja a nevelési célokat, a személyiség formálását, a munkaszocializációs képességek fejlesztését – a felnőtt élethez szükséges kompetenciák kialakítását, önellátást.

A képzés *pedagógiai és szakmai céljai* értelmileg akadályozottak esetén – az egyéni igényeknek megfelelően – egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs célokat is tartalmaznak. Ezen célok megvalósítását a képzés során fejlesztő foglalkozások, szocializációs programok segítik.

A felkészítés lehetőséget nyújt arra, hogy a szakmai kompetenciák megszerzésével egyéni képességeik alapján – szegregált, védőmunkahelyen végzett munkán túl – ép emberek között, a nyílt munkaerőpiacon (gazdálkodó szervezetnél, egyéni vállalkozónál) a fiatalok egyéni megsegítéssel felnőttként munkát vállaljanak.

A résztvevők köre

A programmodul elsősorban a sajátos nevelési igényű (SNI) *értelmileg akadályozott* tanulók iskolai rendszerű szegregált szakmai képzéséhez készült. Azonban felhasználható az értelmileg akadályozott fiatalok integrált szervezési formában történő képzéséhez, valamint a gyengébb képességű tanulásban akadályozott fiatalok munkába állásra, felkészítéséhez is.

2.3. A modul teljes tartalmának feldolgozásra javasolt idő:

A képzési idő

– két tanév, 11. és 12. évfolyam, de ez az egyéni fejlődés ütemétől függően több tanévre is meghosszabbítható.

A háztartástanképzés elméleti és gyakorlati képzésből áll.

Az iskolai rendszerű oktatásban a szakmai oktatás kiegészül a közismereti tantárgyak oktatásával.

A képzési idő megnövelése lehetőséget ad:

- a tananyag feldolgozásban a tanulócsoport igényeinek megfelelő időráfordítás biztosítására, általában magasabb óraszámokban történő tananyag-feldolgozásra. (A tantárgyak közötti, valamint a tantárgyakon belül a témák közötti óraszám átcsoportosításával a nehezebben elsajátítható – pl. elméletigényes – vagy hangsúlyozott témakörökre fordítható óraszám növelésével.)
- speciális pedagógiai feladatok ellátásához többlet idő biztosítására.

A kötött óraszámot az ajánlott közismereti, valamint szakmai elméleti és szakmai gyakorlati tantárgyak töltik ki.

3. KÖZVETÍTENDŐ ÉRTÉKEK, KÖVETLMÉNYEK

3.1. Közvetítendő értékek

▪ Munkára nevelés

- A munka a képzés során, mint személyiséget gazdagító fejlesztő erő, örömet nyújtó foglalkozás jelenjen meg
- Becsüljék a munkát, válják az, az éltük részévé
- Kialakítandó a rend megteremtésének és fenntartásának, valamint megőrzésének képessége.
- A háztartási munkatevékenységek elvégzésének igénye, lehető legönállóbb elvégzésére nevelés
- Kitartó munkavégzésre, önellenőrzésre nevelés
- Képesek legyenek huzamosabb ideig, kitartó, folyamatos munkát végezni a kijelölt munkaterületen, a szükséges öltözék és eszközök kiválasztásával.
- Ismerjék a munkaterületet, ahol tevékenykednek, tudjanak tájékozódni ott.

▪ Környezetvédelemre és egészséges életmódra nevelés

- Váljon a nevelés során fontos tényezővé az egészséges életmódhoz szükséges higiénias szokások kialakítása.
- Kerüljön előtérbe az egészség megőrzése, és hívjuk fel a figyelmet, hogy maguk is vigyázzanak egészségükre. Lehetőleg kerüljék a káros szokások kialakulását (alkohol, dohányzás), valamint a mozgásszegény életmódot, táplálkozzanak egészségesen.
- Mindennapi életük és munkájuk során törekedjenek az egészséges és a tiszta, környezetszennyezéstől mentes életmód megjelenítésére, megtanulására és közvetítésére.
- Ismerjék a szelektív hulladékgyűjtés lehetőségeit.
- Ismerjék és kerüljék a környezetre káros anyagok, vegyszerek használatát munkájuk során.

▪ Együttműködő képesség fejlesztése

- Tudjanak társakkal együttműködni, probléma esetén segítséget kérni.
- A helyes és reális önismeret fejlesztése.
- Közösségi élet szabályainak kialakítása.

▪ Szociális beilleszkedésre nevelés

- Sajátítsák el a helyes, konvencionális viselkedésformákat.
- Ismerjék meg a különböző élethelyzeteket, a fiatalok fokozatosan tudjanak megfelelni a rájuk váró (képességeikhez mért) feladatok elvégzésére, legyenek bizonyos területen kompetenciáik.
- Segítséggel képesek legyenek társakkal megfelelően együtt dolgozni. Tudjanak emberi kapcsolataiban az egyet nem értést kezelni, és kevésbé sérüljenek a vitákban.
- A munkavégzés során alakuljon ki a tanulóknak az önbecsülés képessége, fejlődjön énképük.
- Segítsük elő, hogy önmagáról helyes képet alkossanak, minél inkább ismerjék meg hogy, mire képesek és mi az, ami meghaladja erejüket.

▪ **Érzelmi nevelés**

- A végzett munkájukat szeressék, legyenek motiváltak
- Leljék örömeiket a tiszta, szép környezet kialakításának folyamatában, a munka végén örüljenek az eredménynek
- Fejlessze akarataikat az előre átgondolt cselekvésben, a munka önkritikus végrehajtásában.
- Olyan éltet stílus kialakítására kell törekedni, amelyben képes saját helyzetét elfogadni, amelyben ők maguk is elégedetten tudnak élni.

▪ **Szépérvék fejlesztése**

- Vegyék észre, hogy a rend és tisztaság a szűkebb és tágabb környezetet széppé teszi, ismerjék fel, hogy a környezetük kialakításáért sokat tehetnek.
- Törekedjenek az esztétikus kivitelezésre munkája során

▪ **Testi nevelés**

- Rendszeresen végezzenek az állapotuknak megfelelő testmozgást, sporttevékenységet
- A munkavégzés során vigyázzanak testi épségükre.

3.2 A szakmai programmodul teljesítésének követelményei

A háztartástan szakmai programmodul általános követelménye, hogy a képzésbe bevont tanuló magabiztosan mozogjon a munkára kijelölt terepen (lakás, tanterem, folyosó, udvar stb.) megismerje az ott lévő eszközöket, háztartási gépeket, berendezési tárgyakat, és azokat az egyszerűbb tevékenységeket, amiket a mindennapjaiban majd használni fog. Lehető legnagyobb önállósággal tudjon tevékenykedni, minél kevesebb segítséget kelljen igényelnie a mindennapi életfeladatok elvégzéséhez.

A háztartástan szakmai programmodul elvégzését követően:

- Legyen képes a tanuló a háztartási munkákat önállóan, vagy kis segítséggel elvégezni.
- Ismerje a háztartási munkákhoz szükséges eszközöket, alapanyagokat, szereket, azokat megbízhatóan válassza ki a munkatevékenységhez.
- Legyen képes az egyes tevékenységek munkafolyamatain belül a részfeladatok önálló összekapcsolására.
- Legyen képes rendszeres, kitartó munkavégzésre.
- Tudjon egyszerű háztartási tevékenységet önállóan, vagy a legkisebb segítség igénybevételeivel (vásárlás, egyszerű ételkészítés, mosás, vasalás, ruhajavítás, takarítás, cipőápolás, virággondozás, házkörüli munkákat) elvégezni.
- Az alapvető munkavédelmi és balesetmegelőző szabályok, és a személyes higiéniaira vonatkozó előírásokat tartsa be.
- A munkához szükséges védő,- és munkaruhát, védőeszközöket válassza ki, és azokat megfelelően használja.
- Ismerje fel a házkörüli munkák elvégzésének szükségességét.
- Becsülje mások munkáját.
- Legyen képes önmaga munkájának elemi szintű megítélésére, ellenőrzésére.
- Ismerje és tartsa be az elemi udvariassági szabályokat, és azt megfelelően alkalmazza is munkája során.
- Ismerje a környezetvédelem alapvető szabályait, és azokat tartsa be.

Az ismeretek, készségek elsajátítása után lehetőség nyílik arra, hogy a tágabb környe-

zetet is megismerjék a tanulók.

Az értelmileg akadályozott tanulók a nyílt munkaerő-piaci beilleszkedése érdekében az iskola szakmai programjába a helyi igényeknek megfelelően beépíthető a **Munkahelyi Gyakorlat Program** teljes egészében, vagy részben. A program segíti a tanulók számára elsajátítani a munkavállalóvá váláshoz szükséges ismereteket és magatartásformát.

A munkahelyi gyakorlatba való bevonás feltételei:

- egyfajta minimális kommunikációs képesség, mely elvárható a felnőtt munkavállalók között,
- munkatársi kapcsolatok: alá - fölérendelési viszony ismerete,
- kritika elfogadása,
- alapvető közlekedési ismeretek, közlekedési kultúra,
- tájékozottság a helyi közlekedésben (munkahely megközelítése, a munkahelyen belüli helyszínek megközelítése),
- munkahelyi szabályok, elvárások betartásának képessége,
- alapvető munkahelyi viselkedéskultúra,
- munkafegyelem, önfegyelem,
- kellő motiváció.

4. A KÉPZÉS STRUKTURÁJA - A SZAKMAI PROGRAMMODUL SZERKEZETE

4.1 A képzési idő

A modul teljes tananyagtartalmának feldolgozására javasolt idő két tanév, a két szakképzési évfolyam.

Évfolyamok száma:	2 évfolyam (1/11. 2/12. évfolyam)
Elmélet aránya:	20%
Gyakorlat aránya:	80%

4.2 A képzés tartalma

A háztartástan képzés elméleti és gyakorlati képzésből áll. Az iskolai rendszerű oktatásban a szakmai oktatás kiegészül a közismereti tantárgyak oktatásával.

Közismereti tantárgyak:

- Osztályfőnöki óra
- Anyanyelv és kommunikáció
- Számolási és mérési gyakorlatok
- Társadalmi ismeretek
- Életvitel és egészséges életmódra nevelés
- Testnevelés és sporttevékenység

Kötelező szakmai tantárgyak:

- Komplex háztartástan szakmai elméleti alapismeretek (anyagismeret, technológia, munka-, környezet- és balesetvédelem)
- Szakmai alapgyakorlatok (iskolai tanműhelyben)
- Szakmai gyakorlat (integrált munkahelyi gyakorlat)*

Szabadon választható kötelező szakmai tantárgyak:

- Nyári összefüggő gyakorlat
- Az iskola szakképzési célú helyi szakmai programja
- Munkába állást segítő ismeretek és gyakorlatok c. tantárgyi program

Kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások

Megjegyzés: * az egyéni igények és a helyi lehetőségek függvényében

4.3 A szakmai programmodul beillesztése a képzésbe

A képzési idő alatt a program alapvető gyakorlati és a feltétlenül szükséges elméleti ismereteket nyújtja a háztartási munkákról, heti 4x4+3 óra. (a)

Munkába állásra, életkezdésre felkészítő évfolyamok óraszama napi 5 illetve 6 óra, heti 27,5 óra (Ktv.52§.5.)

Az értelmileg akadályozott tanulók iskolarendszeren belüli képzése esetén a hatályos közoktatási törvény értelmében kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs

foglalkozásokat kell szervezni. A kötelező egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs óraszám a kötelező óraszám 15 %-a (Ktv. 52§. 6. 4,5 óra/hét)

Egyéni fejlesztésre felhasználható órakeret 5% (1,5 óra/hét)

4.4 A képzés óraterve

A modul tartalmának elsajátítására javasolt heti időkeret

A tantárgyak (tananyagegységek) megnevezése	1/11. évfo- lyam	2/12. évfo- lyam
	Ktt. óra/hét	Ktt. óra/hét
Közismereti tantárgyak	6	6
1. Anyanyelv és kommunikáció x	1	1
2. Számolás és mérési gyakorlatok x	1	1
3. Társadalmi ismeretek x	1	1
4. Életvitel és egészséges életmódra nevelés x	1	1
5. Testnevelés - sporttevékenység x	2	2
6. Szakmai elmélet	3	3
a. konyhai munkák	1	1
b. mosás-vasalás-varrás	1	1
c. takarítás, házkörüli tevékenységek (kert, park, udvar)	1	1
7. Anyag, eszközismeret, balesetvédelem	3	3
a. konyhai munkák	1	1
b. mosás-vasalás-varrás	1	1
c. takarítás, házkörüli tevékenységek (kert, park, udvar)	1	1
8. Szakmai gyakorlat	15	15
a. konyhai munkák	5	5
b. mosás-vasalás-varrás	5	5
c. takarítás, házkörüli tevékenységek (kert, park, udvar)	5	5
Összesen: tantervi kötött óraszám	27	27
Egyéni korrekció, képességfejlesztés, információs eszközök-, iroda-technikai eszközök használata stb.	1,5	1,5
egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs	4,5	4,5
ÖSSZES ÓRASZÁM	33	33

Éves időkeret

Tantárgy	Ajánlott óraszámok			
	heti	I. évfolyam	II. évfolyam	Összesen:
Közismereti képzés tantárgyai	6	216	216	432
Szakmai elmélet	3	108	108	216
Anyag, eszközismeret, balesetvédelem	3	108	108	216
Szakmai gyakorlat	15	540	540	1080
Összesen:	27	972	972	1944
Egyéni korrekció,	1,5	54	54	108
Egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs	4,5	162	162	324
Összesen:	33	1188	1188	2376

Megjegyzések az iskolai rendszerű képzés tervezéséhez

Iskolai rendszerű oktatás során a gyakorlati témák oktatása a közoktatási törvény létszámhatárokról szóló melléklete szerint tanulásban akadályozott tanulók esetében szegregált oktatás során maximálisan 6, átlagosan 4 fős; értelmileg akadályozott tanulók esetében maximálisan 4, átlagosan 3 fős csoportlétszámnak megfelelően történhet. Integrált oktatásszervezési formában ideálisan max. 2-3 tanulásban akadályozott tanuló részvételével alakítható a csoport létszáma.

A készségfejlesztő szakiskola működésére, a tanulók jogállására a Munkaerő-piaci Alapból történő támogatásra tekintettel csak akkor vonatkoznak a speciális szakiskolák rendelkezései, ha a tanítási év átlagában legalább heti (a szakképzésre vonatkozó rendelkezés szerint!) 15 óra gyakorlati képzésben vesznek részt a tanulók. (Ktv. 27§. 11.)

Amennyiben egyedi, szervezési okokból a szakképzési órakeretet a háztartástan modul oktatására fordított idő nem éri el, a fennmaradó óraszámokban lehetőség van más, az önálló életképzésre felkészítő program keretében a helyi sajátosságoknak megfelelő modul oktatására is (csomagolás, információs eszközök használata stb.).

5. A TANANYAG TÉMAKÖREI

5.1 A modul tartalmának elsajátításához témakörönként javasolt óraszámok (éves elméleti és gyakorlati órák összesen)

	Témakörök	1/11 évfolyam	1/12 évfolyam
1.	Konyhatechnika	252	252
2.	Mosás-Vasalás-Varrás	252	252
5.	Takarítás- Virágápolás- Házkörűli tevékenység (udvar, kert, park)	252	252
Óraszám összesen (elméleti és gyakorlati)		756	756

5.2 Javaslat a témakörök tananyagának feldolgozásához

Modul megnevezése	Elsajátítandó ismeretanyag	Követelmény	Módszertani, technikai utalások	Elm.	Gyak.
I. évfolyam					
a. Konyhai munkák	<p>Konyhai eszközök kiválasztása, megnevezése</p> <p>Konyhai munkák: főzés, sütés, étkezés, mosogatás, rendrakás</p> <p>Egyszerű ételek: szendvics, tea, lágy tojás készítése, szeletelés, kenés</p> <p>Vásárlás</p> <p>Étkezés: reggeli, ebéd, vacsora</p> <p>Terítés: hétköznapi, ünnepi, vendégvárás</p>	<p>Tudja kiválasztani a megfelelő konyhai eszközöket és gépeket.</p> <p>Önállóan terítsen, mosogasson, rakjon rendet.</p>	<p>Az eszközök csoportosítása.</p> <p>Tevékenységek gyakorlása</p> <p>A megismert tevékenység gyakorlása, alkalmazása, minél nagyobb önállósággal végezze a feladatot.</p> <p>A vásárlásnál az élelmiszerek megnevezése.</p> <p>Aktuális étkezési gyakorlat, a tanuló által kiválasztott egyszerű étel elkészítése.</p> <p>Hétköznapi és alkalmi terítés gyakorlása.</p>	72	<p>180</p> <p>(Ebből MHG Heti 4 óra évi 48 óra)</p>

<p>b. Mosás-vasalás-varrás</p>	<p>Mosás, mosás eszközei. Mosószeresek fajtái alkalmazásának szempontjai, adagolás. Kézi mosás, gépi mosás. Teregetés, szárítás mosóprogramok beállítása. Balesetvédelem gépi és kézi mosás esetén. Vasalás A vasalás eszközei, vasalási technikák. Vasalható ruhák kiválogatása. Vasalási hőmérséklet megválasztása. Ágyneműk, asztalneműk kiválasztása. Vasalás, ruhák, ingek, nadrágok vasalása. Szegés, fésülés javítás varrással, gombvarrás. Egyszerű öltések készítése. Balesetvédelem</p>	<p>Tudja felsorolni a mosás eszközeit. Tudja csoportosítani a mosnivalót. Ismerje a mosószeresek adagolását, öblítés fázisait. Vasalás, gőzölős vasaló használata, konyharuha, terítő vasalása felügyelet mellett. A begyakorolt vasalás helyes alkalmazása.</p>	<p>Mosógépek fajtáival ismerkedés. Mosószeresek választékának áttekintése. Az ismeretek alapján a mosás, teregetés önálló elvégzése felügyelet mellett. Látogatás, műszaki cikkek szaküzletében. Vasaljon önállóan, (erre képes tanuló), hajtogasson ruhát. Legyen képes sima ruhadarabokat varrással javítani, vasalni.</p>	<p>72</p>	<p>180 (Ebből MHG Heti 4 óra évi 48 óra)</p>
<p>c. Takarítás, házkörüli tevékenységek (kert, park, udvar)</p>	<p>A takarítás rendszere, a mindennapi hetenkénti egyszerű takarítási teendők. Nagytakarítás: a konyha, szobák, WC, fürdőszoba, az egész lakás takarítása. Tisztítószeresek Nagytakarítás, részmozgatók begyakoroltatása, megfelelő sorrend betartása. Takarítógépek és kölcsönzése. Konyhai gépek és eszközök takarítása. Cipő tisztítás menete, eszközei. Szelektív hulladékgyűjtés. Irányítással cserepes virágok ültetése, gondozása. Vágott virágok gondozása. Udvarseprés, gereblyezés, parkgondozás.</p>	<p>Legyen tájékozott a napi, heti és nagytakarításban. Igénye legyen a tisztaságra és a rendre. Tudja a takarítószeresek helyes használatát és adagolásukat. Ismerje a háztartási gépek tisztán tartását és balesetvédelmi szabályait. Tudja elkülöníteni a különböző hulladékokat. Irányítással cserepes virágok ültetése, gondozása. Vágott virágok gondozása.</p>	<p>A napi takarítási teendők elvégzése a tankonyhában, osztályteremben, illetve az otthoni lakás tisztán tartása. A nagytakarítás folyamatának önálló elvégzése, annak irányítással történő összekapcsolása a nagytakarításban. Mosogatógép helyes használata. Hulladékok elkülönítése. Legyen igénye a szobanövények tartására, ismerje szakemberrel való gondozásukat.</p>	<p>72</p>	<p>180 (Ebből MHG Heti 4 óra évi 48 óra)</p>

II. évfolyam					
a. Konyhai munkák	<p>Élelmiszerek ismerete</p> <p>Ételkészítési munkák: vásárlás, tisztítás, adagolás, csomagolás, tárolás, mosogatás.</p> <p>Háztartási gépek alkalmazása.</p> <p>Önállóan egyszerű hideg, meleg ételek készítése</p> <p>Ételmelegítés, tűzhelyben, sütőben, mikrohullámú sütőben.</p> <p>Szelektív hulladékgyűjtés.</p> <p>Balesetveszély</p>	<p>Ismerje az élelmiszereket, tudja csoportosításukat.</p> <p>Önálló étrend készítése, ételkészítés, sütő, tűzhely, mikrohullámú sütő ismerete.</p>	<p>Élelmiszerek megnevezése, csoportosítása</p> <p>A tanuló által választott egyszerű étel elkészítése, elfogyasztása.</p> <p>Az étel tárolásának módjai, beszélgetés.</p> <p>Önálló ételkészítés, mosogatás. Rendrakás</p> <p>Étrend készítése</p> <p>Ételek melegítése</p>	72	180 (Ebből MHG Heti 4 óra évi 48 óra)
b. Mosás-vasalás-varrás	<p>Különleges mosási problémák, gallérok, kötött, és gyapjú áruk.</p> <p>Ruhatisztítás: mosás, vegytisztítás</p> <p>Saját holmi tisztán tartása.</p> <p>Ágynemű vasalása</p> <p>Vegytisztítás, vasalás</p> <p>Ruhajavítás varrással, gombvarrás.</p> <p>Öltésfajták gyakorlása és alkalmazása.</p> <p>Hímzés</p>	<p>Ismerje a kezelési utasítások jeleit.</p> <p>Váljék szokásává a személyes ruházatának a tisztán tartása.</p> <p>Ismerje a vasalás fázisait és a műveletek sorrendjét.</p> <p>Az eddig tanult öltésfajták gyakorlása és alkalmazása.</p> <p>Hímzési előkészületek, megtervezése, öltésfajta kiválasztása.</p>	<p>Mosószeres áttekintése, használati utasítás és adagolás áttekintése.</p> <p>Látogatás ruhatisztító szalonba.</p> <p>Tisztasági szabályok gyakorlása.</p> <p>A begyakorolt mozdulatokkal önálló sima vasalás.</p> <p>Vegytisztító látogatása, a vasalógép megismerése.</p>	72	180 (Ebből MHG Heti 4 óra évi 48 óra)
Takarítás, házkörüli tevékenységek (kert, park, udvar)	<p>A lakás és lakókörnyezet gondozása.</p> <p>Őszi takarítás, ablak, ajtó lemosás, bútortisztítás.</p> <p>Tavaszi nagytakarítás.</p> <p>Gépek kölcsönzésének gazdaságossága és szabályai.</p> <p>Szőnyegtisztító-gép</p> <p>Udvar, kert rendberakása, gyomlálás, örökzöldek ápolása, öntözés.</p> <p>Virágfajták ismerete</p> <p>Virágvásárlás</p> <p>Alkalmi virágok</p>	<p>Önállóan, de felügyelet mellett, vegyen részt a lakókörnyezet és lakás-gondozási műveletekben.</p> <p>Tudja a porszívó és szőnyegtisztító-gép balesetmentes használatát.</p> <p>Igénye legyen az esztétikus szép virágkompozíció elkészítésére.</p>	<p>A takarítási munkák megszervezése.</p> <p>Tevékenységek gyakorlása.</p> <p>Önálló munka.</p> <p>Porszívózás</p> <p>Szőnyegtisztítás</p> <p>A takarítóeszközöket vegye elő a helyükről, s dolga végeztével tegye is vissza.</p> <p>Ismerje fel a szobanövényeket, vágott virágokat és mezei virágokat.</p> <p>Virágbolt látogatása.</p> <p>Készítsen virágcsokrokat, szárazvirág kompozíciót.</p>	72	180 (Ebből MHG Heti 4 óra évi 48 óra)

A modul oktatása során - a fokozatosság szem előtt tartásával – lehetőleg minden területtel, munkaeszközzel, munkafolyamattal ismerkedjen meg a tanuló, ez biztosítja a későbbi rugalmas és zökkenőmentes munkavégzést.

A modulokat egymás mellet, vagy egymástól elkülönítve is lehet oktatni. Utóbbi esetben érdemes egy házi-vizsgát szervezni a modul lezárása után.

*A korábbi tanulmányok során megszerzett tudás felelevenítése és rendszerezése minden esetben megelőzi az új ismeretek közlését.

5.3 Javaslat a közismereti tantárgyak tananyagának feldolgozásához

Az új ismeretek tanulása minden esetben a tanultak ismétlésére, rendszerezésére épül, azt fejleszt, bővíti.

Az alábbiak nem tekinthetők teljes körű tematikáknak, arra szolgálnak, hogy az intézményben használt helyi tantervet kiegészítve célzottan segítse a modul elsajátítását.

Közismereti tantárgyak

A 28/2000. (IX. 21.) OM a kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló többszörösen módosított rendelet előírása lapján a speciális szakiskola valamennyi évfolyamán lehetőség van évi 222 óra közismeret oktatására.

Az értelmileg akadályozott tanulók számára több okból is indokolt az anyanyelv/kommunikáció és a matematikai ismeretek beépítése a kötelező tantárgyak körébe (sérülés-specifikumból fakadóan, a szegregált alapiskola követelményei alapján, a hiánypótlás, szakmaorientált felzárkóztatás, sikeres munkába állás/társadalmi integráció miatt).

A rendeletileg előírt évi 10 óra Egészségnevelés ismeretanyag feldolgozása történhet külön tantárgyként (bővített tananyagtartalommal), vagy az Osztályfőnöki óra illetve a Társadalmi ismeretek és életvitel tantárgyak témáiként, de a kötelező habilitációs óraszám terhére szervezett tanórai foglalkozás (kibővített tananyagtartalommal) során is.

Az alapprogramban Munkába állást segítő ismeretek és gyakorlatok tantárgy tananyagtartalmának beépítésére a helyi feltételeknek megfelelően kerülhet sor (helyi szakmai program, nem kötelező tanórai foglalkozás stb.).

A javasolt óraszámok magukban foglalják az összefoglalásra, értékelésre, valamint a szabad sávra fordítandó időt.

Közismereti tantárgy	Témakörök	Megjegyzés – módszertani ajánlás
Anyanyelv és kommunikáció 1óra/hét 36 óra/év	<p><i>Beszédfejlesztés</i> Szókincsbővítés a modulban szükséges fogalmakkal. Kérdés-felelt gyakorlása</p> <p><i>Írás</i> írás gyakorlása, vonalvezetési gyakorlatok, íráskészség fejlesztése. Személyes adatok, aláírás, rövid önéletrajz írása kézzel, esetleg számítógépen.</p> <p><i>Olvasás</i> Szavak, rövid mondatok olvasása, értelmezése. Tárgykép, szöveg egyeztetése.</p> <p>Képaláírások olvasása.</p>	<p>Az eddig szerzett tudás szinten tartása, olvasási készség fejlesztése. A beszéd fejlesztése minden tevékenység végzése közben feladat. Igazodjon el a mindennapi kommunikációs helyzetekben, kommunikációs képességek olyan szintre juttatása, hogy a szociális érintkezés jól alkalmazható alapját képezze. A tanár folyamatosan kísérelje beszéddel a végzett munkát, és a tanuló is lehetőség szerint közölje szóban is hogy mit, és miért cselekszik. A szituációs játékok is támogatják a beszéd fejlődését. Az anyanyelvi tanóra legyen élményszerű, ami emlékezetes és mintát ad a tanulónak.</p> <p>Az önálló írás a tanulók többségének gondot jelent, de a lehetőséget keresni kell a készségek fejlesztésére.</p>

	<p><i>Értő olvasás</i> Rövid mondatok, információk értelmezése. Piktogramok, egyszerű jelek, táblák (pl. közlekedési táblák) értelmezése. Feliratok, megnevezések elolvasása, értése.</p>	<p>Az olvasási gyakorlatokat célszerű a modullal kapcsolatos témakörökben végezni. A biztos munkavégzés egyik feltétele az egyszerű szövegek elolvasása, értelmezése (pl.: sütemény receptjének elolvasása, megértése).</p> <p>A modullal kapcsolatos feliratok, megnevezések, jelzések ismerete, egyszerűbb tájékoztatók (nyitva tartás, hírek, tv műsor stb.) elolvasása, megértése. Egyszerűbb írásbeli feladatok, utasítások megértése (pl. munkabeosztás stb.)</p>
Követelmények 12. évfolyam végére:	Tudjon az adott szóval (segítséggel) mondatot alkotni, kérdésre válaszolni. Egyéni képességeinek és adottságainak megfelelően ismerje fel a betűket, rövid szavakat, mondatot olvasson el és értelmezzen. Ismerje a mindennapi életben legfontosabb szimbolikus jelzéseket, piktogramokat és legyen képes utasításaik szerint cselekedni. (Veszélyt jelző feliratok, információkat adó jelzések stb.)	
<p>Számolás és mérési gyakorlatok</p> <p>1 óra/hét 36 óra/év</p>	<p><i>Számolási gyakorlatok</i> Tapasztalatok a mennyiségekről és azok egymáshoz való viszonyáról. - Mennyiségek felismerése, összehasonlítása, viszonyítások.</p> <p><i>Tárgyak formai tulajdonságai, térbeli viszonyok</i> Különböző. mértani formák felismerése, megnevezése. Tájékozódás egyre tágabb környezetben (síkban, térben)</p> <p><i>Pénzkezelési gyakorlatok</i> A pénznemek felismerése, megnevezése, Vásárlóértéke (nagyságrend) értékek viszonyítása.</p> <p><i>Mérések</i> A mérések gyakorlása, összetartozó mértékegységek, összehasonlítása. Becslések.</p> <p><i>Időbeli tájékozódás</i> Tájékozódás a naptárban. Évszakok, hónapok, a hét napjai. Az óra ismerete. Sütési idő. Munkaidő, pihenőidő. Munkabeosztás. (-tól, -ig használata)</p>	<p>Változatos feladatok a gyakorláshoz, feladatlapok megoldása kis segítséggel ill. önállóan. A pótlások gyakorlása jól előkészíti majd a munkát. Pl. Hány tojás hiányzik a dobozból? Egészítsd ki a sort, hogy 12 legyen belőle stb.</p> <p>A tárgyak tulajdonságai és forma szoros kapcsolata (pl. a használt kiszűrőformák alakja, nagysága, becslés: hány formát tudok a tésztaból készíteni?) A térbeli viszonyok folyamatos ismétlése, gyakorlása.</p> <p>Valódi pénz használata javasolt a feladatmegoldásokhoz. Szituációs gyakorlatok, vásárlás prospektusok segítségével.</p> <p>A majdani munkához szükséges mértékegységek (mennyiségek) becslése, megnevezése. Pl.: fél kiló porcukor, 5dkg fahéj, 1 literes tej. 2,5 dl-es, 5 dl-es joghurt, 1 kg-os 2 kg-os liszt stb.</p> <p>Születési idő, napi dátum, keltezés, szavatossági idő leolvasása, akkor fogyasztható-e? meddig használható stb. Tészta pihentési ideje, stb. Munkaidő beosztása, pontos munkakezdés, stb.)</p>
Követelmények 12. évfolyam végére:	Legyenek alapvető tapasztalatai a mennyiségekről és azok egymáshoz való viszonyáról. Legyenek elemi tapasztalatai a tárgyak kiterjedéséről, térbeli elhelyezkedéséről. Legyen képes alapfokon ismerni a pénz értékét és azt fizetőeszközként segítséggel felhasználni, árjegyzékről tájékozódni. Alapfokon tájékozódjon az idő fogalomkörében és az óra használatában.	

<p>Társadalmi ismeretek</p> <p>1 óra/hét 36 óra/év</p>	<p><i>Hivatalos ügyintézés</i> Közüntézmények, funkciójuk, közhasznú létesítmények és azok használata.</p> <p><i>Munkahelyi ügyintézés</i> Munkaviszonnal kapcsolatos teendők munkaügyi fogalmak. Munkafegyelmi kérdések.</p> <p><i>Az adó és a közpénzek</i> A fizetésből mit vonnak le, miért? Mi a közpénzek szerepe? Az egészségügyi intézmények igénybevételének feltételei, az eü. intézmények működése.</p> <p><i>Jogok és kötelességek</i> A társadalom működésének eszközrendszere, funkciója (rendőrség, bíróság, büntetés-végrehajtás.) A törvényesség betartása, segítség kérése. Törvények, szabályok.</p> <p>Alapvető társadalmi együttélési szabályok, illem, udvariasság.</p>	<p>Tanulmányi séta az intézmények megismerésére. Helyzetgyakorlatok.</p> <p>A munkavállalással kapcsolatos ismeretek és a fogalmak tisztázása. Önéletrajz szóban - írásban</p> <p>A témával kapcsolatos ismeretek, fogalmak tisztázása. Szövegek értelmezése. Intézménylátogatás. Fontos tudnivalók az eü. szolgáltatásainak igénybe vétele.</p> <p>A témakörhöz kapcsolódó fogalmak tisztázása. Intézménylátogatás, élmények megbeszélése, szituációs gyakorlatok.</p> <p>Udvariassági szabályok gyakorlása közlekedés közben (ülőhely átadása,) sorban állás ügyintézéskor, orvosi váróteremben, bankban stb.</p>
<p>Követelmények 12. évfolyam végére:</p>	<p>Irányítás mellett legyen képes használni a közszolgáltató és közintézményeket. Igazodjon el a legfontosabb társadalmi szabályokban, értelmi szintjének megfelelően ismerje legalapvetőbb törvényes jogait és a legfontosabb törvényi szabályokat, ismerje a törvények megszegésének lehetséges következményeit. Értelmi képességeihez mérten ismerje meg a közlekedés legfontosabb szabályait, kiemelten a saját élete és testi épsége szempontjából legfontosabb szabályokat. Tanuljon meg segítséget kérni, érdekeit megvédeni.</p>	
<p>Életvitel és egészséges életmódra nevelés</p> <p>1 óra/hét 36 óra/év</p>	<p><i>Egészséges életmód</i> Az egészséges életmód fogalma. Az egészséges táplálkozás, az étkezés kultúrája. Az ember és környezete, lakáskultúra, tisztaság, rendezettség. A személyi higiénia, a serdülő- és felnőttkor higiéniai problémái. Káros szenvedélyek.</p> <p><i>Párkapcsolatok</i> A kultúrált magatartás szabályai a fiúk és a lányok barátságában. Barátság – szerelem – szexualitás. Kapcsolatteremtés. Ismerkedés, illemszabályok. A család, a család funkciója. Élettársi, házassági viszony, az együttéléssel kapcsolatos fogalmak.</p> <p><i>Aktuális témák:</i> Közösségi, közéleti aktivitás. Ünnepek, a kapcsolódó szokások. A felmerülő napi problémák, kirívó esetek megbeszélése, állásfoglalás, a saját véle-</p>	<p>A helyes napirend fontossága, mozgásigény, szabadidő kultúralt eltöltése, Egészséges táplálkozás, tápanyagok, mennyiségi és időbeli korlátok, (pl. este ne egyen zsíros, nehéz ételeket, ne egyen sok édességet stb.) Tágabb- és szűkebb környezet tisztaságának fontossága. Testápolás, szépségápolás, ápoltság megjelenés módja. A káros szenvedélyek kialakulásának megakadályozása, (alkohol, dohányzás, kábítószeres) Esetmegbeszélés, közösen látott rövid filmek megbeszélése, élmények elmondása, vélemény elmondása. Szituációs gyakorlatok.</p> <p>Terhesség, gyermekvállalás, védekezés - fogamzásgátlás, nemi úton terjedő betegségek (kezelése)</p>

	mény megfogalmazása.	Állami- egyházi- és személyes ünnepek. A kapcsolódó szokások, ételek, öltözködés stb. Kritika, önkritika megfogalmazása, (helyzetgyakorlatok, közös színház- és mozi látogatás, élmények megfogalmazása)
Követelmények 12. évfolyam végére:	<p>Tudjon célokat megfogalmazni, igyekezzen ezt elérni. Ismerje az egészséges életmód legfontosabb feltételeit. Legyen képes önmagát a lehető legkisebb segítséggel ellátni. Figyelje testének, szervezetének változásait. Párkapcsolataiban az elvárható normák szerint viselkedjen, ismerje a szükséges egészségügyi szabályokat. Legyen képes elkerülni a helyzetét kihasználni próbáló rossz szándékú emberek zaklatását. Kerülje a káros élvezeti cikkek és drogok fogyasztását. Ismerje az ünnepek jelentőségét, a szokásokat. Legyen képes közvetlen környezetében személyes ünnepeken örömet szerezni. Legyen képes munkájának, cselekedeteinek értékelésére, fogadja el a kritikát, próbáljon viselkedésében változtatni, ha szükséges.</p>	
Testnevelés és sporttevékenység 2 óra/hét 72 óra/év	<p><i>Gimnasztika, rendgyakorlatok</i> Mozgássorok rendszeres végzése, zenére, ritmusra.</p> <p><i>Kondicionáló gyakorlatok, erősítő gyakorlatok</i> A munkavégzéshez szükséges állóképesség fokozása.</p> <p><i>Sport tevékenység</i> A helyi viszonyoknak megfelelően, rendszeresen végzett mozgás.</p>	<p>Az egészséges életmód kialakulását segítő könnyű, mozgások végzése közösen. Munkavégzés közben, pihentető, lazító feladatok.</p> <p>Minden izomcsoportot megmozgató, erősítő mozgások, kondicionáló gépek, eszközök segítségével. Tartásjavítás.</p> <p>Ajánlott területek az úszás, kerékpározás és a kül. labdajátékok a lehetőségek szerint. Amennyiben megoldható kirándulások, túrázás is ajánlott.</p>
Követelmények 12. évfolyam végére:	<p>Törekedjen az utasításnak megfelelő gyakorlatok pontos végrehajtására. Javuljon mozgáskoordinációja, állóképessége, testtartása. Játékokban, sportban igyekezzen megtartani a megtanult szabályokat. Vegyen részt szívesen minden olyan mozgásban, ami nem kontraindikált számára. Alakuljon ki a szabadidő értelmes eltöltéséhez, egészségmegőrzéséhez szükséges sporttevékenységek, mozgások iránti igénye.</p>	

A modul során feldolgozásra kerülő tananyag rugalmas, feltétlenül alkalmazkodnia kell a meglévő igényekhez. Támogatjuk az egyéni sajátosságok beépülését (helyi szokások adaptálása, vallási szabályok), egészségügyi okok (allergia, tériszony, epilepszia stb.) feltétlen figyelembe vételét.

5.4 Gyakorlati oktatás

- *Külső munkahelyi gyakorlat:*

Az integrált munkahelyi gyakorlat kevésbé elterjedt képzési forma ma még Magyarországon. Noha a többségi szakképzés számára is példaértékű az ún. duális szakképzési modell, melynek értelmében a szakiskolai tanulók gyakorlati képzésüket valamely külsős gazdálkodó szer-

vezetnél töltik, ez ma még csak kevés helyen valósul meg. A fogyatékos tanulók képzésében e forma még inkább kívánatos, hiszen ez egyben munkatapasztalat-szerzési lehetőséget is jelent a tanulók számára. Ennek során nemcsak a szakmai, hanem az állás sikeres megtartásához elengedhetetlenül szükséges általános munkavállalói kompetenciák megszerzésének lehetőségét is biztosítja ez a fajta gyakorlati képzés.

Ezért ajánlott, hogy a képzők térségükben keressenek olyan potenciális munkaadókat, akik fogadják a tanulókat a képzés ideje alatt. Ez a képzési forma a munkahelyi gyakorlatot biztosítók számára is előnyös: a munkaadót nem terheli semmilyen kötelezettség a Szakképzési törvényben megállapított tanulói juttatásokon felül, és a Képző pedagógiailag képzett kísérőt biztosít a 2-3 fős tanulócsoportok mellé. Ugyanakkor a tanulók valóságos körülmények, követelmények között sajátíthatják el a szakmai alapfogásokat úgy, hogy a munkavállalás teljes felelősségével még nem kell megbirkózniuk. Célszerű a gyakorlat helyszínét úgy kiválasztani, hogy a tanulóknak legyen módjuk közlekedési eszköz használatára is. A munka közben célszerű más munkavállalói ismereteket is elsajátíttatni a tanulókkal. (pl. jelenléti ív használatát, munkahelyi alá-fölrendeltség, munkatársi viszonyok, munkahelyi ügyintézés, munkavállalói kötelezettségek és jogok, munkaidő pontos betartása stb.)

Célszerű a képzés időtartamára együttműködési szerződést kötni, amelyben a tanulói juttatások (munkaruha, étkezés, stb.), az oktatás munkarendje, a kapcsolattartás módja stb. szabályozásra kerülhetnek.

A külső gyakorlati oktatás ajánlott heti óraszámát minimum heti 6 óra, melyből kettőt az utazással és előkészületekkel kapcsolatos tevékenységre lehet fordítani, hiszen ezek is tudatosan tervezett részei a képzésnek (l. munkavállalói kompetenciák elsajátítását segítő szociális képzési modul).

- *Iskolai háztartástan gyakorlat:*

A gyakorlati képzésnek ki kell egészülnie háztartástan iskolai gyakorlattal, amelynek során a tanulók kontrollált körülmények között, lépésről-lépésre lebontva ismerkedhetnek meg a technológiai sorrenddel, az eszközök, gépek használatával, stb. A háztartástan gyakorlat ajánlott óraszámát heti 6 tanóra.

(Iskolai tanműhely, tankonyha stb. hiányában a szakképző intézmény más intézményekkel, gazdálkodó szervezetekkel együttműködve – megállapodásban rögzített módon – gondoskodik a gyakorlati oktatás feltételeiről.)

5.5 Munkavállalást segítő szociális modul

Az értelmi akadályozott emberek képessége a munkaerőpiac folyton változó igényeihez való alkalmazkodása korlátozott. Számukra speciális képzésre van szükségük ahhoz, hogy elsajátítsák az aktuálisan elfogadott szociális (társas közegben való) viselkedést, kellő rugalmassággal rendelkezzenek a változó elvárások elfogadására, és hogy ezeknek megfelelően viselkedjenek.

A munka kulcsfontosságú tényező e tekintetben, mert képessé teszi az egyént gazdasági szükségletei kielégítésére, személyközi kapcsolatai fejlesztésére és egy egészséges énkép kialakítására.

A munkavállalást segítő szociális oktatási program, amely – elsősorban a munkahelyi – társas viselkedés szabályait dolgozza fel komplex módon tananyagában. E képzési anyag önálló egységként, illetve szakképzési modulprogramok kiegészítő tananyagaként is elsajátítható.

A program fő célkitűzése, hogy az értelmileg sérült emberek számára olyan kompetenciák elsajátítását biztosítsa, melyek birtokában integrált munkahelyen dolgozhatnak.

Ezek a képességek azt a célt szolgálják, hogy segítsék az egyént:

- szolgáltatásokban és lehetőségekben való részvételét egy adott ország egyenjogú állampolgáraként és/vagy a társadalmi környezet tagjaként;
- alkalmazkodását az adott társadalmi környezet szabályaihoz és értékeihez;
- szerepelvárásoknak való megfelelést;
- kommunikációs készségeinek fejlesztését;
- a másokkal való kapcsolathoz szükséges készségek elsajátítását;
- a társadalmi és a személyes autonómia kialakítását és fejlesztését.

Ezek az alapvető képességek szükségesek ahhoz, hogy az értelmileg sérült emberek és közösségük elfogadott, egyenrangú tagjaiként élhessenek, dolgozhassanak, és részt vehessenek a közösségi életben. E kompetenciáknak az egyén életének minden területén szerepük van.

A program elsajátítását követően a résztvevők legyenek képesek:

- megérteni a munka jelentőségét a felnőtt életvitelben, a társadalmi szerepvállalás fontosságát, („fontos vagyok”);
- önállóan közlekedni a munkahelyre;
- pontosan megérkezni a munkába;
- a munkaruha, védőruha helyes használatára;
- a munkatársak üdvözlésére, a munkatársi hierarchia elfogadására;
- az utasítások, szabályok betartására;
- tájékozódni a jelzések alapján;
- a munkahelyi rend fenntartására, a technológiai sorrend követésére;
- biztonságos és fegyelmezett munkavégzésre;
- együttműködésre a munkatársakkal;
- a bírálat, kritika elfogadására;
- önálló munkavégzésre, szükség esetén segítség kérésére;
- a (minőségi) elvárásoknak való megfelelni tudásra;
- megfelelő tempójú, hatékony munkavégzésre;
- az eszközök, gépek biztonságos használatára;
- figyelmes és pontos munkavégzésre;
- a munkaterület és –környezet tisztán tartására;
- udvarias, barátságos viselkedést tanúsítani;
- a magántulajdon tiszteletben tartására;
- betegség, akadályoztatás esetén a megfelelő intézkedések megtételére;
- adminisztrációs, regisztrációs kötelességek ellátására;
- a munka, a pénz értékének megértésére, pénzkezelésre;
- a munkavállalói jogok és kötelességek ismeretére, alkalmazására.

A képzés során a rendszeres munkavégzés válják a résztvevők belső igényévé.

5.6 Szabadon választható programok

Szabadon választható kötelező szakmai tantárgyként felvehetők a szakmacsoportba tartozó bármely más szakképesítés speciális szakmai tantárgyai. Ezek szakmai programjainak kidolgozásához alkalmazhatók a szakmacsoportba tartozó szakképesítések speciális szakmai tantárgyainak központi programjai.

Szakmacsoportnak nevezzük ebben az esetben a szakképesítések azon halmazát, amely halmaz elemei hasonló vagy rokon tevékenységek elsajátítását igénylik, és amelyekben az OKJ szerinti szakmai és vizsgakövetelmények alapján közös tananyagtartalom határozható meg.

A szabadon választható kötelező szakmai tantárgyak tartalma kiegészítheti a kötelező szakmai tantárgyak tananyagtartalmát. A kiegészítést a szakmai program tartalmazza.

A szabadon választható kötelező tantárgyak sorába beletartozik az iskola és a környezet sajátosságainak figyelembevételével készített helyi program.

A nem kötelező tanórai foglalkozások a tanulók érdeklődése és igénye szerint szervezhetők. E törvényileg biztosított (helyileg változó) óraszám keretén belül tervezhető a felzárkóztatás, tehetséggondozás, speciális és kiegészítő ismeretek elsajátítását szolgáló foglalkoztatás.

A szabadon tervezhető óraszámok a szabadon választható szakmai tantárgyak óraszámait jelölik.

6. MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK

6.1 A képzés jellemzői:

- A képzés *gyakorlatorientált*, differenciált, személyiségközpontú; (tantárgyszerkezet, tananyagtartalom, tananyag feldolgozásának módja);
- A *képzésfejlesztő jellegű*, ami a tanórai foglalkozások, kiegészítő programok során valamennyi képző és az igény szerint közreműködő egyéb szakemberek folyamatos, együttes munkája eredményeként érvényesül (habilitáció, munkába állásra, önálló életvitelre felkészítés);
- *Speciális pedagógiai, módszertani eljárások alkalmazása.*

A képzési modul kidolgozása a munkáltatói elvárások figyelembe vétele mellett történt, de maximálisan szem előtt tartva **képzés célcsoportjának sajátosságait**. Ezért a képzési modul az alábbiakból indul ki:

- A résztvevők a képzés megkezdésekor nem ugyanazokkal az alapkészségekkel, vagy gyakorlati és alapvető szociális készségekkel rendelkeznek. Ez utóbbiak fejlesztése - különösen e célcsoport esetében – a képzés meghatározó részét jelenti. A gyakorlati képzésnek ezek megerősítését is szolgálnia kell, még akkor is, ha ezen készségek külön képzési modul tárgyát képezik. A képzés struktúrája nyitott. Ez lehetőséget ad arra, hogy igény esetén a tanulók egy már folyamatban lévő képzési programba is bekapcsolódhassanak.
- Az értelmileg akadályozott tanulók esetén az a tény, hogy valaki részt vesz egy képzésen, valójában még nem jelenti azt, hogy teljes odaadással végzi azt. A részvétel esetenként egyfajta „próbálkozást” is jelenthet mind a tanuló, mind az oktató részéről, mert nem biztos, hogy a tanuló lehetőségeinek és érdeklődésének ez a szakmai képzés a legmegfelelőbb.
- A munkaerőpiacra való belépés lehető leghatékonyabb elősegítése érdekében fontos szem előtt tartani a személyre szabott megközelítés szükségességének általános érvényességét. Ez az alapvető tanulási elv abból indul ki, hogy a minden olyan előfeltételt biztosítani kell, amely szükséges a tanulónak az elvégzendő munkára való felkészítéséhez. Az egyik ilyen előfeltétel az, hogy az értelmi akadályozottság mértékétől függően a képzésnek a gyakorlati elemeken túlmenően a szociális készségek folyamatos megerősítését is magában kell foglalnia, és ehhez a képzés során megfelelő körülményeket kell biztosítani a résztvevő személyére szabott megközelítés kialakításához.

A képzés elindításánál fontos bizonyos speciális képzési feltételek megléte. A képzés eredményessége ebben a közegben megköveteli a *képzők* megfelelő gyógypedagógiai felkészültségét, alapvető speciális pedagógiai és módszertani ismeretek meglétét. A képzők iránti elvárások a szakmai, speciális pedagógiai felkészültségük mellett, derűs, empatikus személyiség, az átlagosnál nagyobb teherbíró képesség és a folyamatos team-munkában való együttműködési képesség.

6.2 Módszertani javaslatok:

- A képzést bevezetni szándékozóknak feltétlenül rendelkeznie kell alapvető speciális képzési feltételekkel, ezen belül elengedhetetlen a képzők megfelelő gyógypedagógiai felkészültsége, és szükséges előzetes felkészítésük a speciális feladatokra.
- A képzés eredményessége megköveteli, hogy a képzők alapvető speciális pedagógiai és módszertani ismeretek birtokában, azt alkalmazva vegyenek részt a gyengébb ké-

pességű tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott tanulók nevelése-, oktatása-képzése teljes folyamatában.

- A képzők iránti elvárások a szakmai, speciális pedagógiai felkészültségük mellett, de-rűs, empatikus személyiség, az átlagosnál nagyobb teherbíró képesség és a folyamatos team-munkában való együttműködési képesség.
- Az intézményben folyó több éves fejlesztő munka során kellő mélységben és alapos-sággal kell kialakítani a fiatal munkához szükséges képességeit, valamint biztosítani kell az egyéni korrekciót is.
- A tanár irányításával jól begyakorolt rutinnal végzett tevékenységet kell gyakorolni, ami a későbbiekben a biztonságosan végzett munkát segíti elő.
- A fiatalban tanulmányai során folyamatosan ki kell alakítani a társas együttélés alap-vető szabályait, önkiszolgálási szintjét, mely lehetővé teszi számára a viszonylagos önállóságot.
- Már a képzés kezdetén nagy gondot kell fordítani a tanulók kellő motiváltságának megteremtésére (tanuláshoz, munkához), majd megtartására, erősítésére. Ebben nagy szerepe van a képzők személyiségének (példaadás, empátiakészség, tanár-tanuló kap-csolat), a tanulási technikák elsajátításának, a teljesítmények pozitív irányultságú értékelésének egyaránt.
- Adjunk elég időt és lehetőséget a gyakorlásra, hogy kialakuljanak és rögződnek a munkavégzés szabályai, mert a nyugodt, fegyelmezett munkavégzés segít a balesetek megelőzésében.
- A napi illetve heti munkabeosztás úgy készüljön, hogy minden tanulónak legyen lehe-tősége minden munkafolyamatot megtanulni, és a gyakorlatban rutinszerűen alkal-mazni.
- Egy-egy nagyobb témakör befejezése után térjünk vissza a korábban tanultakhoz és ismételjük a „régén” tanultakat. Figyeljük meg, hogy könnyebben birkóznak-e meg a már tudott feladatokkal, van-e felejtés, mit kell aktuálisan gyakorolni.
- A szakmai elméleti- és a közismereti tárgyak tanítása során mindig a gyakorlati mun-kával összefüggésben, elsősorban a gyakorlati munkához és a hétköznapi teendőkhöz kapcsolódó ismereteket kapjon elsősorban a tanuló. Tapasztalat szerint a gyakorlathoz nem kapcsolódó elméleti ismereteket kis mértékben hasznosítja.
- A tanuló teljesítményének értékelése folyamatosan történjen.
- A biztos tudás feltétele a mindig egyező és egyértelmű feladat és követelmény.
- Tudatosítsuk a fiatalban, hogy a segítségkérés és a feladatok ellenőrzése természetes, ne féljen jelezni gondjait.
- A rendszeres munkába álláshoz való felkészülés, felkészítés érdekében a helyi igé-nyeknek megfelelően a Munkahelyi Gyakorlat program és a Munkavállalói ismeretek és gyakorlatok körébe tartozó ismeretekkel bővüljön a modul.

Azon képzők számára, akik integráltan, vagy első alkalommal speciális felkészülés nélkül kezdik meg munkájukat, felhívjuk a figyelmet a tananyag-feldolgozás során követendő alábbi szempontokra:

Kívánatos:

- az ismeretek kis lépésekben történő, a szemléletesség, fokozatosság és tantárgyi kon-centráció elvei szerinti tananyag-feldolgozása;
- az elméleti ismeretek gyakorlatba ágyazott elsajátítása;
- az ismeretek többszöri, ismétlés általi megerősítése, (az alapvető ismeretek folyamatos felidézése);
- a hiányzó ismeretek haladéktalan pótlása, gyengébb ismeretek megerősítése;

- lényeges elemek kiemelése, ok-okozati összefüggések megértetése, egész-rész-egész viszonyának bemutatása;
- a kognitív képességek folyamatos erősítése;
- az eredményes tanulási tevékenység érdekében el kell sajátítani a megfelelő tanulási módszereket;
- a tanítás-tanulás folyamatában mindvégig érvényesíteni az egyénre szabott ellenőrzést, értékelést;
- az ellenőrzés-értékelés alapjául szolgál a hiányosságok feltárását, azok megszüntetését is szolgáló csoportos és egyéni fejlesztés, a felzárkóztatás megtervezése;
- az értékelés differenciált és pozitív irányultságú legyen (ennek ösztönző ereje a tanulásban akadályozottak esetében rendkívül fontos.);
- az értékelésnek ki kell terjednie az alapvető elméleti ismeretek tudására, szakszerű gyakorlati alkalmazására, munkavédelmi szabályok ismeretére és használatára.

Már a képzés kezdetén nagy gondot kell fordítani a tanulók kellő motiváltságának megteremtésére (tanuláshoz, munkához), majd megtartására, erősítésére.

Ebben nagy szerepe van a képzők személyiségének (példaadás, empátiakészség, tanár-tanuló kapcsolat), a tanulási technikák elsajátíttatásának, a teljesítmények pozitív irányultságú értékelésének egyaránt.

A képzés fejlesztő jellege a képzési idő egészében csak valamennyi képző (és szükség szerinti külső szakemberek) együttes munkája eredményeként érvényesülhet. A fiatalok rehabilitációjának feltétele, hogy rendelkezzenek megfelelő szakmai felkészültség mellett mindazon személyiségjegyekkel, amelyek az életkezdéshez, munkába álláshoz – a társadalomba való bekerüléshez és megmaradáshoz – alapvetően szükségesek. Ezért a szakmai felkészítéssel egyidejűleg a képzés feladata:

- a *tanulók munkavállalóvá válásának segítése*. A tanulók többsége a szakképesítés megszerzésével (vagy hiányában) befejezi iskolai pályafutását. Munkába állításuk és a munkaerő piacon való érvényesülésük jelentősen függ attól, hogy milyen mértékben sikerült a képzés ideje alatt kialakítani bennük a megfelelő munkavállalói magatartást (munka iránti pozitív viszony, munkavállalói tájékozottság, munkahely keresési technikák alkalmazása, megbízható munkavégzés stb.).
- az *önálló életvitelre felkészítés* érdekében mindazon ismeretek, magatartás normák elsajátítása, amelyek az önálló (családi) életkezdéshez és életvezetéshez elengedhetetlenek. Jelentős e területen belül különösen a kudarcok elkerülésére, a problémák (veszélyhelyzetek) megelőzésének lehetőségére felkészíteni tanulóinkat. Ennek érdekében fontos egyéni és csoportos személyiségfejlesztő tréningek alkalmazása, személyiségfejlesztő programok készítése.

Az iskolai élet utáni „utógondozás” ma még kissé hiányos láncszemét pótolhatja szociálpedagógus, szociális munkás. Ő az, aki jól ismerve a csoport tanulóinak lehetőségeit (egyéni társulási problémák, családi támogató háttér, helyi munkavállalási lehetőségek stb.), nemcsak a képzés során kulcsfontosságú személyiség, de tevélegesen leginkább segítheti a képzésben részt vevők önálló életének indítását (munkahelykeresés, szociális támogatások igénybevétele stb.).

A modul nem kötelező jellegű, a modult a helyi elvárásoknak, viszonyoknak megfelelően kell beépíteni a szakmai programba.

6.3 A képzési eredményesség (minőség) biztosításának feltételei:

A szakképzés során folyamatosan szükség van az oktatás megfelelő eredményes és hasznos folyamatának biztosítására, valamint annak ellenőrzésére.

Az oktatási intézmény (szakiskola) felelőssége az, hogy tanulói olyan képzést kapjanak, ami a későbbi életükben biztos ismeretekkel, kellő önismerettel és munkabírással készít fel a képességeihez mért lehető legönállóbb munkavégzésre.

A hatások növelését segíthetik a rendszeres és visszatérő vizsgálatok a partnerek megelégedettségéről (szülők, munkáltatók, tanárok), nem utolsósorban a tanulók véleményét is a lehető legnagyobb mértékben figyelemmel kísérve. (kérdőívek, interjúk, kerekasztal beszélgetések stb.)

7. AZ ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS MÓDJA

A tanítás-tanulás folyamatában mindvégig érvényesíteni kell az egyénre szabott ellenőrzést, értékelést;

Az ellenőrzés-értékelés alapjául szolgál a hiányosságok feltárása, azok megszüntetését is szolgáló csoportos és egyéni fejlesztések, a felzárkóztatás megtervezése;

7.1 Ellenőrzés

Javasolt a képzés során a folyamatos és rendszeres ellenőrzés.

- Az ellenőrzés fő szempontja az legyen, hogy a pozitívumok kiemelésén keresztül az önbizalom fejlesztésével jutunk el a kifogástalan munkavégzéshez.
- A fiatal minden befejezett munkájáról értékelést kapjon, ami a tanár és a társak értékelését is tartalmazza.
- Az ellenőrzés másik szintje a program kezdetén használt felmérés (P.A.C.2 vagy más a képességek, részképességek felmérésére szolgáló módszerrel) ismételt elvégzésével történik.
- Az ellenőrzés során több szintű és rendszeres jelzést kap az oktató a tanított ismeretek, gyakorlati tevékenységek megtanulásának pillanatnyi szintjéről.
- A külső gyakorló helyen (munkahelyen) alkalmazott jelenléti ív (egyéb dokumentumok) vezetése lehetővé teszi hosszú távon is a munkaidő fegyelmezett betartásának, az elvégzett munka mennyiségének és minőségének ellenőrzését.

7.2 Mérés, értékelés

A készségfejlesztő speciális szakiskolai tanulmányok során folyamatos az értékelés. Alapvető fontosságú, hogy az értékelés szempontjai ismertek legyenek a tanulók előtt.

Mérés, értékelési módok:

- A mérésre P.A.C.2-t vagy más, a képességek, részképességek felmérésére szolgáló módszert, illetve intézményben honos tesztet használhatunk
- A tanév megkezdésekor történjék meg a fiatalok felmérése (P.A.C. 2 vagy más, a képességek, részképességek felmérésére szolgáló módszerrel) Az egyéni képességek ismerete nagyban segíti, hogy az egyéni fejlettségi szint alapján ütemezhessék a tananyag elsajátítását, és egyéni fejlesztési tervek alapján dolgozzanak.
- Megvalósítható a mérés úgy is, hogy félévkor egy – két részképességet mérünk, év végén pedig a teljes felmérést megismételjük. Ebben az esetben a későbbi teendők is jól láthatóvá válnak
- Az értékelés differenciált és pozitív irányultságú legyen (ennek ösztönző ereje a értelmileg akadályozottak esetében rendkívül fontos.);
- Az értékelésnek ki kell terjednie az alapvető elméleti ismeretek tudására, szakszerű gyakorlati alkalmazására, munkavédelmi szabályok ismeretére és használatára.
- Az értékelés kiemelkedő pontja a szakmai gyakorlati foglalkozásokon, a gyakorlóhelyeken végzett munka értékelése (figyelemmel a munkaidő pontos megkezdésétől a kifogástalan munkavégzés befejezéséig).

- Az értékelés egyik kiemelkedő eseménye a szakmai vizsga. A szakmai felkészítés a képzőintézményben szervezett vizsgával zárul.

A szakmai vizsga:

A tanulóknak a szakmai vizsgán számot kell adniuk az elsajátított szakmai elméleti és gyakorlati ismeretekből, balesetvédelmi ismeretekből. A vizsgán a tanuló a képzőintézmény által, a modul követelményei alapján összeállított gyakorlati feladatok végzésével és ehhez kapcsolódóan szóbeli kérdésekből adnak számot tudásukról.

- A **gyakorlati vizsgán** a tanult főbb területek mindegyikén bizonyítják az elsajátított ismeretek alkalmazásának fokát. (Hasznos lehet az első év után is „vizsgát rendezni” a tanultakról.) Számot adnak a munkaműveletek pontos, biztonságos – a balesetmegelőzést szolgáló előírások betartásával történő – elvégzéséről. A bírálat szempontjai között fontos a gördülékeny munkavégzés, de pl. a gyorsaság nem elsőrendű szempont.
- **Szóbeli vizsgán** kommunikációs képességeiknek megfelelő módon kell számot adniuk a tanult témakörökben elsajátított tudásukról (adott anyagokkal, tevékenységekkel kapcsolatos ismeretek), balesetvédelmi és munkavédelmi, munkavállalási ismereteikről.

A vizsga fontos részét képezik a balesetek megelőzését célzó elméleti és gyakorlati ismeretek tudatos alkalmazása, valamint az adott munka elvégzéséhez szükséges és kötelezően alkalmazandó védőruha, védőfelszerelés kiválasztása és használata is.

A tanulók vizsgán nyújtott teljesítménye mellett javasolt figyelembe venni a képzés során kapott értékelések eredményeit is.

Végzettség

A Készségfejlesztő Speciális Szakiskola befejezésekor a bizonyítvány mellé Tanúsítványt csatolható a tanuló fejlődéséről, valamint javaslatot arról, hogy milyen munkatevékenységben milyen önállósági fokon foglalkoztatható.

A *Tanúsítvány* javasolt tartalma:

- a tanuló azonosító adatai;
- a képző intézmény azonosító adatai, illetve annak a ténynek a feltüntetése, hogy a tanuló ismereteit készségfejlesztő speciális szakiskolában szerezte;
- a képzési szakterületek és a képzési idő feltüntetése, főbb kompetencterületek megnevezése (pl. szakmai ismeretek, szakmai gyakorlatok, társas kapcsolatok, kommunikáció témaköreiben);
- az egyes kompetencterületekhez kapcsolódó tájékoztató jellegű minősítés (kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, a képzésben részt vett).

A képzés sikeres befejezését igazoló *Tanúsítvány* a résztvevő fejlődéséről ad számot. A tanúsítvány részletes képet adhat arról, hogy a képzésben résztvevő milyen munkakör betöltéséhez szükséges általános és szakmai kompetenciákat szerzett meg, milyen önállósági fokon foglalkoztatható.

Felhasznált irodalom

Az Oktatási Miniszter 2/2005.(III.1.)OM rendelete a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelésének, iskolai oktatásának irányelveiről.

26/2004.(IX.16.)OM rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004.(V.20.)OM rendelet módosításáról

Magyar Közlöny 130.szám II/3. Kötet

Értelmileg akadályozottak számára készült szakmai programmodulok
Nemzeti Szakképzési Intézet kiadványa www.szakkepzes.hu

Dr.H.C. Günzburg: **Pedagógiai Analízis és Curriculum a szociális és személyiségfejlődés mérésére értelmi fogyatékosoknál**
ELTE-BGGYPF Budapest 2000.

Hatos Gyula: **Értelmileg akadályozott felnőttek pedagógiai kísérése**
ELTE BGGYFK Bp. 2000.

Helyzetelemzés 2003

A speciális szakiskolai képzés fejlesztési irányelveinek meghatározásához
Nemzeti Szakképzési Intézet Szerkesztő: Bruckner László

Munkahelyi Gyakorlat Kézikönyv

Salva Vita Alapítvány, Fekete Sas Kiadó Bp. 2004.

Jobwards Az Európai Közösség LEONARDO DA VINCI közösségi szakképzési akcióprogramjának területei CD (pl. Felnőttként a munka világában, Munkavállalói jogok és kötelességek, Szociális kompetenciák)

EASPD (European Association of Service Providers for Persons with Disabilities, Brüsszel) és a Kézenfogva Alapítvány (Budapest) TRIJO-HÍD Tudáscentrum Projekt 2006.

Gyógypedagógiai alapismeretek Budapest, 2000. Főiskolai tankönyv Szerkesztette: Dr. Illyés Sándor

M-KSSZ/19